

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 5. Soluuntur instantiæ eiusdem recentioris contra obiectum scientiæ
mediæ dirigentis concursum Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

produci immediate ab agente. Fundamentum autem contrarium sententium, peti-
tum ex diversis modis quibus res eadem produ-
ci potest à diversis agentibus, resurbitur in 3. parte disputando de modo unionis
hypostaticæ.

Tom. 4.
disp. 5. sect.

42.

His prænotatis, concedo Maiorem argu-
menti propositi: & nego minorem, qua parte nos arguit: id est, qua parte attingit as-
serere scientiæ mediæ possentes Dei concu-
rsum immediatum non identificatum
cum actione creaturæ, sed realiter ab ea di-
stinctum, simultaneum tamen & concomi-
tantem. Et ad primam eius confirmatio-
nem Respondeo, obiectum illius scientiæ
mediæ esse, quod voluntas creata, si ponatur
in talibus circumstantiis, & Deus non
velit deesse muneris causæ primæ, id est,
velit cooperari; operabitur, & ponet hunc
aut illum numero actum, si Deus conco-
mitanter ad hunc aut illum numero actum
direxerit suum concursum. Quod obiectum
nullam inuoluit repugnantiam aut
contradictionem. Ad secundam dico,

Quale sit
Dei decre-
tum concu-
rendi
cum causa
liberæ

Deum non habere aliud decretum concu-
rendi cum voluntate liberæ operaturæ, quàm
conditionatum, operandi cum illa si ve-
lit. Quod decretum sufficit ut vi illius
omnipotentia divina cooperetur creaturæ li-
beritati, quando potestur conditio, id est,
quando libertas creata vult operari. Qua-
re, nego præcedere decretum Dei positum
absolutum & efficax, concurrentem, quo posito vo-
luntas non possit non operari: & dico suffi-
cere decretum, quo Deus ponit suam
potentiam concurrentem velut in manu vo-
luntatis creaturæ habitualiter, vt ea vult
si velit, ad eum modum quo vultur habi-
tibus naturalibus sibi inhærentibus. Po-
test enim ac nouit Deus simili quodam
modo adiungere suam potentiam volunta-
ti creaturæ. Ita vt nihilominus ipsa maneat
domina sui actus, & operetur aut non
operetur vt voluerit: ac dominium actus
non sit penes potentiam concurrerendi, si-
cut non est penes habitum; sed sit penes
ipsam voluntatem, quæ operatur si velit.

Deus concu-
rre cum
causa liberæ,
quia
ipsa vult
operari,
& per mo-
dum habi-
tatis.

Ac quemadmodum verè dici potest, vo-
luntas operatur quia vult; & habitus cum
illa concurrit, quia ipsa vult operari: ita
verè dici potest, Deus concurrit cum vo-
luntate, quia ipsa vult operari. Sicut
tamen quando dicimus voluntatem opera-
ri quia vult, particula, quia vult, non si-
gnificat volitionem præuiam ipsius opera-
tionis: sed tantum significat virtualem re-
flexionem actus in seipsum, & actum il-
lum procedere ex dominio voluntatis: ita
cum dicimus Deum concurrere, quia vo-
luntas vult: particula illa, quia voluntas
vult, non significat actum voluntatis esse
præuium creaturæ diuino, sed tantum
significat esse penes voluntatem dominium
actus, & potentiam vtendi concursu, ac
potentia diuina habitualiter sibi assisten-
te.

Itaque decretum diuinum applicans po-
tentiam concurrentem arbitrio libero crea-
to, in actu primo, non est absolutum
neque inseparabile ab operatione volunta-
tis creaturæ, ita vt eo posito non possit non
operari: sed est eatenus conditionatum,
quia dumtaxat est voluntas concurrenti si
voluntas creata vult operari, & quia vult
operari. Notandum tamen hanc conditio-
nem non esse purificandam antequam Deus
re ipsa concurrat, quasi prius sit voluntatem
operari, quàm Deum concurrere: hoc enim
est impossibile. Sed est explicanda eodem
modo, quo ista: *Voluntas libera posita omni-
bus ad agendum prærequisitis operatur, si vult;*
quæ conditio non debet purificari prius
quàm voluntas actu operetur: quasi prius
sit voluntatem velle, quàm operari; &
volitio sit aliquid præuium ad operatio-
nem. Operatio enim est ipsamet volitio,
& voluntas operatur formaliter, volen-
do. Sed sensus est, Voluntas est domina
sui actus: & ideo si vult, operatur: quia
operari si vult, nihil est aliud quàm operari
ex pleno dominio in suam operatio-
nem. Deique sicut habitus aptus concu-
rere cum voluntate, suspensus manet,
& subiectus dominio voluntatis circa suam
operationem, neque aliter cum illa concu-
rre quàm quia ipsa ex pleno dominio
vult operari, ita vt dominium actus non
sit penes habitum, sed penes voluntatem
sua Dei potentia, vi sui decreti, suspen-
sa manet quoad concursum, & accommo-
data naturali dominio liberæ voluntatis
creaturæ, circa suam operationem: neque
aliter cum illa concurrit, quàm quia ipsa
vult liberè operari, & ex pleno dominio
vti sua volendi facultate, & potentia Dei
parata ad concurrendum, aliisque omni-
bus prærequisitis ad agendum: ita vt do-
minium actus sit penes voluntatem, non
autem penes Dei potentiam paratam ad
concurrendum, nec penes alia ad agen-
dum prærequisita, constituenta volunta-
tem in actu primo completo. Aduersus
vtrumque responsum multa opponit Re-
centior ille, quæ sequentibus sectionibus
examinanda sunt.

SECTIO V.

Soluitur instantia eiusdem Recentioris
contra obiectum scientiæ mediæ di-
gentis concursum Dei.

Contra primam partem responsi à nobis
dati, de obiecto scientiæ conditionatæ
dirigentis concursum diuinum, opponit
Author ille parte 2. cap. 3. n. 1. Si propositio
conditionatæ, quæ est obiectum illius scien-
tiæ mediæ, hunc sensum habeat, si Petrus in
tali serum ordine constituitur & ego velim
Dei?

proxime & immediate concurrere cum illo ad actum amoris, ipse amabit: talis propositio est omnino necessaria: quia perinde est ac si quis diceret: Si Petrus in tali ordine constituitur, & ego velim concurrere cum illo concursu prædeterminante ad amandum, aut concursu identificato cum actu amoris, ipse amabit. Ad cuius propositionis cognitionem sufficit scientia simplicis intelligentiæ, quam etiam quilibet Angelus aut homo potest cognoscere. Impossibile enim est poni concursum immediatum Dei, siue prædeterminantem, siue non prædeterminantem; sed duntaxat identificatum; quin eo ipso ponatur actio creaturæ, quæ ex concursu prædeterminante necessario sequitur, aut cum qua concursus Dei est omnino identificatus.

Soluitur
primò in
stantia.

Respondeo sensum illius propositionis huic esse: Si Petrus in tali rerum ordine constituitur, & ego sim paratus ad concurrendum proxime & immediate, prout ipse voluerit, eliciet actum amoris. Quæ propositio non est necessaria, neque ad illam sufficit scientia naturalis & necessaria simplicis intelligentiæ. Estque manifestum id non posse naturaliter cognosci certo, & infallibiliter ab homine, vel ab Angelo. Est enim propositio de futuro contingenti ad utrumlibet, & singulari, quod Petrus in tali rerum ordine constituitur, & habens paratum Dei concursum, ad operandum si velit, sit respectu voluntatis, & liberè operaturus actum amoris Dei, quem potest non elicere positus & stantibus omnibus illis circumstantiis antecedentibus.

Sed instat num. 2. illam propositionem iuxta hunc sensum non posse esse obiectum ullius scientiæ diuinæ, quæ ad operandum dirigatur, si verum est ad quamlibet operationem creatæ voluntatis requiritur concursus Dei identificatum & simultaneum. Ratio est, inquit, quia scientia diuina, quæ Deus dirigitur ad operandum, debet esse de obiecto vero, possibili, & infallibili. Atqui falsum & impossibile est, quod Deus explorare, consulere, expectare possit creatam voluntatem, ut præuidens quid illa sit operatura sub quacunque conditione & occasione, antecedente concursum Dei, ex illa præuisione moueatur ad decernendum determinandumque concursum suum: scilicet ut illum præbeat in hac potius, quam in illa specie: v. g. ad amorem potius, quam ad odium. Cum enim sententia aduersus istorum supponat creatam voluntatem esse omnino impotentem ad operandum absque concursu Dei identificato & simultaneo; sequitur eam præuideri non posse, ut aliquid facientem, per quod à Deo exigat hunc potius, quam illum concursum.

46.
Repellitur
secunda.

Respondeo primò, non requiri iuxta nos concursum Dei indistinctum ab actione creatæ voluntatis, sed duntaxat concomitantem & simultaneum. Secundo, licet, ut multi volunt, concursus Dei esset indistin-

ctus ab actione creatæ voluntatis; hoc argumentum contra illos nihil proficeret. Quid enim sit de identitate vel distinctione concursus Dei, & actionis creaturæ, non volumus Deum explorare, neque consulere, neque expectare creatam voluntatem, ut præuidens quid illa sit operatura sub quacunque conditione & occasione antecedente ad concursum Dei, ex illa præuisione moueatur ad decernendum absolute determinandumque concursum suum, ut male Author iste imaginatur: Sed dicimus Deum nullo negotio, per infinitam perspicacitatem suæ intelligentiæ, præscire conditionale quid voluntas creatæ sit operatura sub quacunque conditione & occasione, concomitante suo concursu, si velit eum non negare. Et ex illa præuisione moueri sufficenter ad illum præstandum eo instanti, quo creatura, de facto posita in tali occasione, operari vult. Non prius decernendo absolute & determinando concurrere: sed conditionate tantum volendo concurrere, si voluntas creatæ velit operari, & in ea specie actus, quæ volet ipsa operari, modò Deus illi officium primæ causæ non denegat; & ad hunc numero actum in tali specie, in qua volet operari. Dico itaque, in nostra sententia non posse quidem præuideri à Deo creatam voluntatem ut aliquid facientem, aut facturam, sine Dei concursu, per quod à Deo exigat hunc potius, quam illum concursum: quod imbecillitò Author iste necessarium esse putat; & nunquam bene probat, sed posse præuideri operaturam cum Dei concursu, si Deus velit illum habere paratum ad actum, ad quem poterit liberè eo uti, & suam omnipotentiam habitualiter illi adiungere, ut eam utatur quando liberè volet, sicut habitibus utimur quando volumus.

Urget num. 3. quia licet, inquit, singamus Petrum in hac aut illa occasione constitutum, & hac aut illa cogitatione, & propositione obiecti instructum, & Deum paratum ad cooperandum, offerentemque illi multos concursus; quando tamen Deus nullum in particulari determinauerit, non potest esse verum quod Petrus in eo statu constitutus sit amaturus, aut odio habiturus. Quia non potest esse in particulari amaturus v. g. quin eo ipso iam sit habiturus concursum Dei particularem ad amandum. Sed nondum est verum quod ipse sit habiturus concursum ad amandum: quia, per te, Deus nondum statuit de illo particulari concursu, sed adhuc quasi suspensus manet, expectans exigentiam voluntatis creatæ. Ergo nullus particularis concursus pro illo statu intelligitur adhuc esse futurus: sed omnes intelliguntur ut possibiles, adhuc tamen indeterminati, & indifferentes ad essendum, aut non essendum, prout creatæ voluntas elegerit habere illos aut non habere. Ergo ut Deus determinet & statuatur hunc aut illum concursum exhiberi, non potest dirigi per scientiam, quæ scrutetur & exploret quæ

47.
Tertia in
stantia.

actum voluntas sit elicitora prius ratione, quam concursus Dei indistinctus ab illo actu intelligatur esse futurus. Quia obiectum istius scientiæ nondum est verum. Actus enim voluntatis nondum est elicendus, seu quod eodem recidit, nondum est futurus ab eo, donec concursus Dei ab actu indistinctus, sit etiam à Deo conferendus, seu quod idem est, futurus. At pro illo signo rationis nondum est futurus, seu determinatus ad futuritionem, sed solum postquam Deus decrevit illum fore: quia per huiusmodi decretum extrahetur à statu possibilitatis & indifferentiæ ad statum determinatum futuritionis & existentiae, in certa quâdam differentia temporis accipiendae. Deus autem, per te, non degeret ut concursus iste sit futurus, donec videat voluntatem creatam esse amaturam, v. g. At nunquam potest esse verum, quod creata voluntas sit amatura, quin iam eo ipso verum sit, concursum ab illo amore indistinctum esse futurum: quia idem est concursum ad actum amoris, & actum ipsum amoris esse futurum. Ergo Deus non potest videre vnum esse futurum, prius quam alium.

48. Respondeo Petrum constitutum in hac
Ad rectam
instauram.
aut illa occasione, & habentem potentiam Dei habitualiter sibi assistentem & paratam ad concurrendum, esse amaturum conditionate, si Deus velit non negare illi concursum ad amorem. Et vi decreti conditionati, quo Deus statuit cooperari ad amandum si velit, fore ut, quando voluit, Deus cum illo concurrat particulari & determinato concursu ad amandum. Quare iam verum est, quod sit habiturus concursum Dei particularem ad amandum. Quia licet Deus non statuerit absolute de vno particulari concursu, sed expectet quid voluntas creata sit factura: decrevit tamen conditionate concurrere cum creatura concursu particulari ad actum amoris, si velit, vel ad actum odij, vel ad alium quem prouidetur elicitorum si Deus ei concursum non denegat. Prouidetur autem elicitorum esse actum amoris, si Deus illi non desit, ut supponimus. Quare vi illius decreti intelligitur iam esse futurus ille particularis concursus, quando ponitur conditio, id est, quando creatura volet amare. Ac sicut actus ille creaturae non est amplius possibilis dumtaxat, sed re ipsa facturus: ita concursus ille particularis non modo est possibilis, sed etiam futurus. Licet autem actus creaturae voluntatis non sit prius futurus absolute, quam sit futurus absolute Dei concursus: neg; etiam prius conditionate sit futurus vnum, quam alius: uterque tamen simul praescitur esse futurus conditionate, ratione prius quam vterque aut alterius prouidetur esse futurus absolute. Neque ut actus creaturae voluntatis praescitur esse futurus suo conditionate, si Deus velit cooperari, opus est Deum ratione prius decreuisse absolute concur-

rere ad illum actum. Imò ne quidem opus est ratione prius decreuisse conditionate concurrere, id est, creatura velit actum illum elicere: sed ille scientia est prior ratione subsistendi consequentiâ, atque indomendens ab vtroque decreto. Postestque Deo inferuire ad prudenter formandum decretum conditionatum de concurrendo cum creatura particulariter ad actum amoris, si creatura volet illum operari, quemadmodum per scientiam illam mediam prouidetur esse volitura & operatura, si Deus velit concurrere.

Opponit prererea eodem cap. num. 6. non esse aliud, sed plane idem numero, decretum Dei concurrendi, quod prius intelligitur suspensum per conditionem, dum dicitur: *si Petrus in tali occasione constitueret, & ego haberem decretum concurrendi cum illo*; Et illud quod postea format Deus absolute, & absque illa conditione, eâ iam posita & purgata, id est, facto decreto constituendi Petrum, ac permittendi ut constituatur in eadem occasione, dum dicit, *Decerno me concursurum*. Sicut enim idem numero Petrus, eadem ancilla, eadem interrogatio vnius, & negatio alterius, exprimitur in propositione conditionali, & in absoluta, quarum illa conditionaliter sic exprimitur: *si Petrus interrogetur ab ancilla, negabit: hæc vero absolute, & Petrus ab ancilla interrogabitur; & negabit; vel, interrogatus negat; vel, interrogatus negabit*. Ita idem omnino decretum Dei concurrendi exprimitur primum in propositione conditionali, dum dicitur: *si habero decretum concurrendi cum Petro*: & postea absoluitur ab omni conditione, & ponitur in ordine absoluto, in hunc modum: *Decerno me concursurum cum Petro in tali occasione constituto*. Sed impossibile est Deum formare decretum illud absolute saluâ libertate Petri: ergo propositio illa conditionalis, quam volunt aduersarij esse obiectum scientiæ mediæ dirigentis concursum, *si Petrus in tali occasione constitueretur, & ego haberem decretum concurrendi cum illo, negaret*, est de obiecto impossibili. Ergo secundum illam non potest Deus formare decretum conditionatum, pendens à conditione impossibili, & inutile ad dirigendam providentiam diuinam.

Respondeo male supponi ab aduersario
Deum formare duplex decretum: vnum
conditionatum, & alterum absolute.
Est enim vnicum decretum conditionatum, concurrendi scilicet si Petrus voluerit, & prout voluerit. Quod decretum sufficit, ut quando vult Petrus, Deus cum illo concurrat, quia ipse vult: non aliter tunc decernendo, quam antea: sed tantum exequendo, cum purificatur conditio, id quod per decretum conditionatum statuerat. Cognitio autem, quam Deus habuit ab æterno circa obiectum de quo loquimur, fuit huiusmodi: Si Petrus ponatur in talibus

circumstantijs, vobis negare Christum, si per meminerit, id est, dummodo velim cum ipso concurrere...

31. Concurfus Dei non identificatur actioni creaturae.

D. Thom.

Soluuntur instantiae contrariae.

sive identificatum, vt cepimus ostendere, & magis ostendemus sectionibus sequentibus.

Ait tertio, non posse ostendi ex quo capite necessaria sit ista concomitans operatio diuina, si non sit necessaria cooperatio identificata & indistincta.

Ait quarto, hanc sententiam admittere Deum non aliter quam mediate producere eam ipsam actionem, quae a creatura elicitur...

Ait quinto, si effectus verè producitur à creatura per vnam actionem, frustra adicitur alia actio à solo Deo profecta...

Actio Dei distincta non est effectui.

Ait denique vel Deum consulta voluntate creata decernere concursum illum distinctum vel eam non consultam...

GGG 3

exhibere. Sed hoc argumentum saepius repetitur contra concursus identificatum, supra solutum est num. 42.

SECTIO VI.

Refutantur alia instantia eiusdem Authoris contra decretum concurrenti.

54.
Decretum
concurrenti
non est
absolutum.

Suar.

Lessius.

55.

Contra alteram partem responsi à nobis dati sect. 4. num. 43. id est, contra id quod diximus, decretum Dei de concurrenti non esse absolutum, opponit Author ille parte 2. cap. 12. num. 2. aliquos ex assertoribus scientiæ mediæ docere oppositum: et atque Theophilum Raynaudum, Didacum Ruis, Suarez, & Lessium. Sed quos postremos non fideliter citat: quippe qui disertè contrarium docent: Suar. quidem in Opuscul. lib. I. de absoluta scientiâ futurorum contingentium cap. 6. & prolegom. 2. de grat. cap. 8. num. 15. Lessius verò, in Opusculo de grat. cap. 4. Neque hoc contradicit Suar. (vt male Author ille sibi imaginatur) cum faceret necessarium esse, quod Deus velit in particulari concurrere hic & tunc, ad hunc aut illum actum, & non tantum ad actus voluntatis confusè & indifferenter. Hoc enim intelligit de voluntate non omnino absoluta, sed aliquo modo conditionata, & subjiciente, seu potius accommodante potentiam concurrenti naturali dominio voluntatis circa suam operationem, vt paulò ante exposuimus n. 42.

Non etiam sibi contradicit Less. cum ait Deum certissime præscire ad quam actionem voluntas sit se determinatura, si concursus suum in eius potestate posuerit: eò quod talis præscientia est necessaria ad rationem perfectæ providentiæ, quæ postulat vt Deus, quavis hypothesi facta, præsciat quid sit euenturum. Neque enim propterea necessaria est illa præscientia vt Deus prudenter decernat absoluto decreto concurrere aut non concurrere, quemadmodum ille Receptor opinatur: sed est Deo necessaria ad decretum illud, quod supra diximus, aliquo modo conditionatum: id est, ad prudenter subjiciendam, siue potius applicandam habilitatè potentiam concurrenti voluntati creatæ, ad operationes quas prævidetur esse elicitura, si Deus velit cooperari. Itaque hæc prima obiectio peccat in duobus. Primò, in eo quod quibusdam assertoribus scientiæ mediæ imponit. Secundo, quia tanquam incommodum nobis opponit, quod aliqui ex illis aliter senserint. Quid enim nobis id obesse potest, dummodò melius sentientes sequamur? Addo licet aliqui eorum decernerent absolutum concurrenti admittent, (vt de Ruis & Raynaudo non diffitemur) sed non nisi fundatur in vñ scientiæ mediæ, non inde sequeretur quod intendit Aduersarius, euersum iri scilicet

liberum arbitrium creatæ voluntatis, per antecedentem necessitatem operandi illi impossitam independentem ab eius consensu & operatione, vt ostendimus alibi disputando de prædefinitionibus actuum liberorum, tom. 2. disp. 8. sect. 7. Nos verò sicut prædefinitiones illas rejicimus, ita decretum absolutum concurrenti non admittimus, contendimusque sufficere conditionatum.

At, inquit, licet Authores, quibuscum res nobis cautius sibi locuti videantur, negant huiusmodi decretum absolutum: facile tamen contradictionis & inconstantia arguuntur. Nam plerique eorum, dum nihil sibi ab isto decreto absoluto Dei metuunt, neque vllam inde consequentiam sibi contrariam ab aduersarijs esse trahendam cogitant, passim illud admittunt: vt auctores paulo ante nominati. Alij verò qui illud negant, parum coherentè, suis principijs philosophantur. Nam quomodo scientia conditionata possit esse utilis ad providentiæ diuinæ nobiscum operaturæ perfectionem, si non est utilis ad dirigendam diuinam voluntatem, in formando absoluto decreto concurrenti, non concurrenti? Quorum hæc tenus assertores scientiæ mediæ tam anxie, & itaque animi contentione ac diligentia scrutati sunt, quidnam illud esse possit, ad quod Deus attendens cognoscat & decernat exhibendum sibi nunquam esse concursus, & in certa specie & indiuiduo concursus seu actionis, potius quam ante vel post, & potius quam in vlla alia specie vel indiuiduo? Quorum alij ad ipsam determinationem creatæ voluntatis, & alij ad alia resurrerunt, nisi vt voluntas diuina per præscientiam illam directa, & iam ad vnum determinata, non in incertum ac temerè concursus suum iaculetur: sed potius in scopum infallibili certitudine præuisum certo & efficaci decreto collimet? Hæc ille.

Quæ meo iudicio leuissima sunt ad contradictionem & inconstantiam tam doctis viris, deque Theologia tam bene meritis impingendam tantâ confidentiâ. Nam vt Theophilum & Didacum Ruis contradictionis & inconstantia argueret, illiusque inconstantia, quam illis & plerisque alijs scientiæ mediæ assertoribus tribuit: debet ostendere ipsos alio loco negasse decretum illud, quod locis ab eo citatis admittunt. At hoc neque conatur facere, neque potest. Vt item eadem via iure tribueret Suari, & Lessio, debet ostendere eos alicubi admisisse, virtualiter saltem & implicite, decretum illud absolutum, quod alibi disertè negant locis ab eodem Authore & à nobis paulò ante citatis. At hoc dum facere conatur, non assequitur intentum, vt antea ostendimus. Neque sunt meliora quæ nunc addit, vt probet eos parum coherentè philosophari negando decretum absolutum. Facile enim responderetur ad primum, scientiam conditionatam esse vtilem ad providentiæ diuinæ nobiscum operaturæ perfectionem: